

Civiel rechtelijk perspectief: OVV en deskundigenonderzoek

Robert Pessers

Inleiding

- OVV onderzoek en rapportages
- Recente uitspraak inzake Faro ongeval
- OVV vs deskundigenonderzoek

Relevante kenmerken:

- doel: oorzaken incidenten achterhalen en preventie (art. 3 Wet OVV)
- De Raad beslist om al dan niet onderzoek te doen (art. 4 en 41 Wet OVV)
- De onderzoeksopzet wordt bepaald door de Raad

Relevante kenmerken:

- Onderzoekers van de Raad zijn bevoegd:
 - Elke plaats te betreden (evt. met sterke arm) (art. 36 Wet OVV)
 - Inlichtingen te vorderen (art. 37 Wet OVV)
 - Inzage te vorderen in gegevens (art. 38 Wet OVV)
 - Zaken te onderzoeken (art. 39 Wet OVV)

OVV onderzoek en rapportages III

Relevante kenmerken:

- Verplichting om mee te werken (art. 40 Wet OVV)
- Strafrechtelijke sancties op niet naleving (art. 81-82 Wet OVV)
- Mogelijkheid commentaar te leveren op concept rapport (art. 55 Wet OVV)
- Concept is geheim (art. 55 Wet OVV)
- Bewijsregeling (art. 69 Wet OVV) en geheimhoudingsregeling (art. 72 Wet OVV)

Gebruik OVV rapporten in civiele zaken

- Betrekkelijk weinig uitspraken
- Praktijk:
 - Minnelijke regelingen
 - Overleggen rapporten in civiele procedures
 - Basis voor eigen onderzoek, opvragen informatie etc.

Vonnis inzake Faro ongeval

Rb Den Haag, 26 februari 2014
ECLI:NL:RBDHA:2014:2342

Vordering inzake vliegongeval van 21 december 1992.

340 inzittenden. 56 doden, 106 zwaargewonden.

Vordering van 26 passagiers en/of nabestaanden tegen de Staat.

Vonnis inzake Faro ongeval

Feiten (I)

- Ongeval in Portugal. Aldaar ongevalsonderzoek en strafrechtelijk onderzoek
- Nederlandse waarnemers, o.a. van de Raad voor de Luchtvaart
- Concept ongevalsrapport voorgelegd aan de Raad (21 juli 1993)
- Raad stemt in met beschrijving
- Slachtoffers- en nabestaandenbijeenkomst (11 augustus 1993): 143 vragen gesteld

Vonnis inzake Faro ongeval

Feiten (II):

- Eindrapport komt uit op 31 oktober 1994
- Nadere slachtofferbijeenkomst op 15 november en 1 december 1994 en schriftelijke beantwoording vragen op 18 november 1994
- Vanaf 1995 treffen slachtoffers en nabestaanden minnelijke regelingen met luchtvervoerder (Martinair)
- In 2000 beslissing om gezagvoerder niet te vervolgen

Vonnis inzake Faro ongeval

Feiten (III)

- 2011: rapport voormalig luchtmacht-kolonel
- OVV: geen aanleiding tot heropening onderzoek
- 2012: nader rapport luchtmacht-kolonel

Vorderingen tegen o.a. Staat:

o.a. omdat slachtoffers en nabestaanden onjuist zouden zijn geïnformeerd.

Vonnis inzake Faro ongeval

Eerste verweer Staat:

ongevalsonderzoek gaat niet over schuld- of aansprakelijkheidsvraag. Geldt ook voor activiteiten van de Raad in deze.

Daarom geen grondslag voor de vordering.

Vonnis inzake Faro ongeval

Rov. 6.4:

"Op een publiekrechtelijk lichaam zoals de Raad rust de plicht om naar beste weten en met de vereiste deskundigheid te werk te gaan en vragen te beantwoorden. Het niet voldoen aan deze eis kan op zichzelf een onrechtmatige daad tegenover de betrokkenen opleveren."

Is dit een juiste uitspraak?

Vonnis inzake Faro ongeval

Voorop gesteld:

- Nog niet beoordeeld is of onjuiste informatie is verstrekt
- Ook de benodigde causaliteit moet nog worden beoordeeld

Vonnis inzake Faro ongeval

Antwoord kan gelegen zijn in het feit dat slachtoffers op basis van de overheidsinformatie hebben afgezien van verder eigen onderzoek. Meent de Rb dat art. 69 Wet OVV niet geldt omdat de vordering ziet op gegeven antwoorden op vragen van slachtoffers, niet op wat er in het ongevalsrapport zelf stond?

Maar wat is er onrechtmatig aan het verstrekken van onjuiste informatie wanneer de rapportage waarop die informatie is gebaseerd niet dient voor de beantwoording van de schuldvraag en niet als bewijs kan worden gebruikt?

De Rb licht dit niet toe.

Vonnis inzake Faro ongeval

Los daarvan:

Wat is de consequentie van dit oordeel voor de regeling in art. 69? Kan deze hierdoor niet worden uitgehold?

Stand van zaken in de procedure

OVV – vs deskundigenonderzoek

In de praktijk wordt groot belang toegekend aan de uitkomsten van OVV onderzoek.

De superdeskundige

Is dat juist?

Faro-zaak

OVV – vs deskundigenonderzoek

Los daarvan; is een OVV rapport überhaupt wel bruikbaar als een deskundigenrapport in een civiele procedure?

Verschillende aspecten:

- onderzoeksscope
- onderzoeksmiddelen
- transparantie, hoor- en wederhoor

Onderzoeksscope

- OVV: bepaalt de OVV zelf
- deskundige: wordt door de rechter bepaalt na consultatie van partijen, die ook inspraak hebben voor wat betreft de perso(o)n(en) die als deskundige(n) optreden

OVV – vs deskundigenonderzoek

Onderzoeksmiddelen

Hèt argument voor het OVV onderzoek

OVV – vs deskundigenonderzoek

Hoor en wederhoor

Een van de fundamentele rechten in een rechtstaat.

In een regulier deskundigenonderzoek gewaarborgd en wettelijk verankerd (art. 198 Rv:

- partijen moeten de gelegenheid krijgen verzoeken te doen en opmerkingen te maken
- een en ander moet in het deskundigenbericht worden vermeld

OVV – vs deskundigenbericht

OVV onderzoek is meer een “black box”.

De OVV doet zelfstandig onderzoek. In haar rapport behoeft zij enkel de door haar relevant geachte informatie te vermelden. De niet relevant geachte informatie is niet kenbaar. Dus ook niet toetsbaar.

Alleen commentaar van belanghebbenden dat niet is overgenomen is kenbaar.

OVV – vs deskundigenbericht

Voor wel relevant geachte informatie geldt dat deze slechts ten dele in het rapport te vinden is. Denk aan de vele interviews die er plaatsvinden buiten het oog van de belanghebbende partijen. Verklaringen worden wel opgenomen, maar niet aangehecht.

OVV – vs deskundigenonderzoek

Moet dan ook niet de conclusie zijn dat het OVV onderzoek zeer waardevol kan zijn, maar niet gekwalificeerd kan worden als deskundigenbewijs in een civiele procedure?

ECLI:RBUTR:2012:BX3544

In het kader van toerekening:

- “groot gewicht” toegekend aan rapport ondanks dat het geen deskundigenbericht is en met ander doel is opgesteld
- omdat het “een zeer degelijk onderzoek is” en “een zorgvuldige procedure is gevolgd”

ECLI:NL:RBMNE:2014:5643

“Uit de parlementaire geschiedenis....blijkt dat de wetgever het eindrapport niet van het bewijs in een civielrechtelijke procedures heeft willen uitsluiten.....”

- Artikel 69 Wet OVV
- Doel van de Wet
- En..... klopt het overigens wel?

Voorbeeld: onderzoek naar de Schipholbrand

Oorzaak onderzocht: naar alle waarschijnlijkheid niet technisch, maar weggeworpen peuk.

Maar ook zegt de Raad (citaten uit persbericht):

- *"dat drie overheidsinstanties tekort zijn geschoten"*
- *"veiligheid en in het bijzonder brandveiligheid te weinig aandacht gehad"*
- *"verzuimd inhoud te geven aan de geldende wet- en regelgeving"*
- *"een teleurstellende conclusie aangezien het waarborgen van de veiligheid van burgers een onomstreden kerntaak is van de overheid"*

Schipholbrand (II)

De Ministers (Donner en Dekker) waren het op fundamentele punten oneens met het rapport. Niet akkoord met wat met hun commentaar op het concept-rapport is gedaan. Desondanks genoodzaakt om op te stappen.

Hoe verhoudt dit zich tot de oordelen van de Rb Midden-Nederland?

Conclusie

OVV-rapporten zijn geen deskundigenberichten en behoren ook niet als zodanig te worden gebruikt.

In elk geval onderscheid maken tussen toetsbare data en meningen/beoordelingen.